

Ядерне роззброєння займає важливе місце у сучасному міжнародному праві. Саме принцип роззброєння відіграє важливу роль у міжнародній безпеці і є одним із загальних принципів підтримання міжнародного миру і безпеки та закріплюються в статуті ООН. Проте для досягнення поставлених цілей потрібна чітка стратегія та бажання саме суб'єктів міжнародного права.

Список використаних джерел

1. Більш безпечний світ: наша спільна відповідальність: Доповідь Групи високого рівня з загроз, викликів та змін Генеральному секретарю ООН. [Б. м.], 2004 // <http://www.un.org/News/Press/docs/2004/20040520.sgsmr.doc>
2. Бошицька К. Ю. Боротьба з міжнародним тероризмом: сучасний стан та перспективи. *Часопис Київського університету права* : Укр. науково-теоретичний часопис. 2015. № 1. 543 с.
3. Мануйлова К. В. Міжнародно-правовий режим нерозповсюдження ядерної зброї в сучасному міжнародному праві. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2018. № 35. Т. 2. С. 109.
4. Самойленко Є. А., Голованова В. І. Поняття та види зброї масового знищення у міжнародному праві. *Журнал східноєвропейського права*. 2019. № 70. С. 183.
5. Статут ООН від 26.05.1945 р. [Електронне джерело] // Режим доступу : <http://www.un.org/ru/charter-united-nations/>

Науковий керівник: к.ю.н, доцент кафедри Харитонов Р. Ф.

ЄМЕЛЬЯНЕНКО ЮЛІЯ СЕРГІЇВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»

ГУМАНІТАРНА ІНТЕРВЕНЦІЯ ТА ПРИНЦИП СУВЕРЕННОСТІ ДЕРЖАВ: ПИТАННЯ КОМПРОМІСУ

В останні десятиліття міжнародні відносини зазнають серйозних змін. Після закінчення Холодної війни, міжнародне співтовариство все частіше вдається до нетрадиційних механізмів підтримки міжнародної безпеки. Державний суверенітет не може бути абсолютним, під його прикриттям можуть грубо і масово зневажатися права людини. Їх недотримання при потуранні держав набуло широкого поширення. В умовах багатоаспектної глобалізації світу з'являється обґрунтування необхідності міжнародного втручання у справи країни-порушника. Однією з форм втручання виступає гуманітарна інтервенція.

Поняття «втручання» або «гуманітарна інтервенція», було вперше використано в кінці 1980-х рр. професором міжнародного права Паризького університету Маріо Беттаті і французьким політиком Бернаром Кушнером, які наголошували, що заради захисту прав людини, демократичні держави мають право та навіть зобов'язані втручатися у внутрішні справи інших держав, незважаючи на їх суверенітет [5].

Існують різні трактування гуманітарної інтервенції, в тому числі з позиції її теорії. Так, «теорія інтервенції, заснованої на принципах гуманності, визнає право однієї держави здійснювати міжнародний контроль за діями іншої держави в питаннях, що відносяться до її внутрішнього суверенітету, в ситуаціях, що вступають у протиріччя з нормами гуманності».

Також існує визначення гуманітарної інтервенції і в Статуті ООН, в якому зазначається, що: гуманітарна інтервенція – застосування сили або загроза силою, здійснювана державою або групою держав за межами своїх кордонів без згоди країни, на території якої застосовується сила, для запобігання гуманітарної катастрофи або геноциду місцевого населення [4].

Гуманітарна інтервенція є вже протягом багатьох років об'єктом серйозних і суперечливих наукових дебатів. Дебати в першу чергу стосуються легітимності подібних операцій в рамках міжнародного права. Найважливішою проблемою, з якою дослідники стикаються, виявляється колізія між юридичним принципом суверенітету держави і моральним імперативом захисту прав людини. Багато вчених і політичних діячів вважають прийнятним застосування сили державою або групою держав в гуманітарних і справедливих цілях посиляючись на Статут ООН, а також і на міжнародне право [2].

Таким чином, залишається відкритим питання, в яких ситуаціях і чи дозволено взагалі державам або групі держав застосовувати збройну силу, з метою втручання під егідою гуманітарного характеру у внутрішні справи іншої держави порушуючи його суверенітет і основоположні принципи міжнародного права. Право на інтервенцію і концепція державного суверенітету неминуче будуть стикатися. На думку Карін Фірк, можливість колізії між суверенітетом держави і правами людини досить висока, оскільки міжнародне співтовариство готове йти на порушення рівноваги світу з метою примусу дотримання прав людини [3].

На даний момент питання про допустимість і юридичне обґрунтування гуманітарних інтервенцій є відкритим і багато в чому залежить від трактування тих чи інших положень Статуту ООН.

Незважаючи на невирішену правову колізію принципів суверенітету та захисту прав людини, за останні кілька десятиліть було реалізовано низку гуманітарних операцій. Аналізуючи

випадки подібних втручань, можна відзначити, що в будь-якій з країн-об'єктів інтервенції спостерігається активна взаємодія, а часом і зіткнення геополітичних інтересів сусідніх і регіональних держав. Практика показує, що на сучасному етапі гуманітарні інтервенції, здійснювані в тому чи іншому регіоні, найчастіше не досягають поставлених цілей. Спокій в даному районі конфлікту не встановлюється, а втручання «миротворців» призводить до ескалації конфлікту і провалу гуманітарної інтервенції [1, с. 134].

Все вищезазначене дає підстави заявляти про необхідність реорганізації існуючої системи міжнародної безпеки через реформування діяльності ООН, а особлива увага стоїть при цьому приділити Раді Безпеки ООН при врахуванні мінливих геополітичних реалій сучасного світу.

Отже, розвиток і підтримка інституту прав людини міжнародним співтовариством сприяє збільшенню такого явища, як «гуманітарна інтервенція», головним завданням якої є захист населення, а, з іншого боку, дане явище серйозно обмежує і обмежують суверенітет окремої держави в його традиційному розумінні, як невтручання однієї держави у справи іншої.

Список використаних джерел

1. Левенець А. В. Гуманітарна інтервенція як виняток з принципу невтручання у справи держав. *Вісник Одеського національного університету. Серія : Правознавство*. 2019. Т. 24, вип. 1. С. 32–40.
2. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_010 (дата звернення: 13.10.2021).
3. Fierke K.M. Diplomatic Interventions. Conflict and Change in a Globalizing World. New York, Palgrave Macmillan, 2005. URL: https://www.researchgate.net/publication/312132128_Diplomatic_interventions_Conflict_and_change_in_a_globalizing_world (дата звернення: 13.10.2021).
4. Humanitarian Intervention: Ethical, Legal and Political Dilemmas. Ed. by J.L. Holzgrefe and Robert O. Keohane. Cambridge University Press, 2003. P. 1.
5. Kouchner Bernard: The man behind MSF. URL: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/406362.stm> (дата звернення: 13.10.2021).

Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри Грушко М. В.